

NOTULEN

der Openbare Vergadering van de raad der
gemeente Zaandam van 6 Februari 1953.

Voorzitter: W. THOMASSEN, burgemeester.

Aanwezig de leden: M. J. HILLE, J. J. MEULENKAMP, M. PLOOIJER, en J. TILKEMA, wethouders; J. DORJEE JOHZN, J. S. DE BEET, F. ENGEL, M. KLITSIE, B. P. KARSKENS, C. D. VAN LEEUWEN, D. METSELAAR, TH. STEVENS, S. M. VAN HOUTS, Mevrouw A. VET—VAN DER PERK, J. FRIS, G. MAAS, D. SCHERMER, W. MANS, P. H. DIERDORP, A. STOFFELS, G. NIEUWENHUIZEN, mr. P. H. WUIJSTER, H. BRINKMAN Jzn en J. WARMERDAM.

Afwezig de leden: G. SCHOEN en J. DOES (met kennisgeving).
Secretaris: K. SIKMA.

1- De voorzitter deelt mede, dat burgemeester en wethouders in de loop van de dag het pijnlijke bericht heeft bereikt van het overlijden van het raadslid, de heer Joh. Pieters. Het is sprekers bedoeling om in de eerstvolgende normale raadsvergadering dit heengaan te memoreren, omdat dan de betekenis van de heer Pieters als raadslid beter naar voren kan komen. Vervolgens herdenkt spreker de slachtoffers, die bij de ramp, welke ons land heeft getroffen, zijn omgekomen (tot zover worden de woorden van de voorzitter door de raad staande aangehoord). Spreker verzoekt thans enkele ogenblikken stilte in acht te nemen.

2- De voorzitter zegt, dat de raad zo juist de ongeveer 1400 doden heeft herdacht, die met hun nagelaten betrekkingen zijn getroffen door een ramp, zoals er in ons land gedurende meer dan een eeuw niet meer een is geweest. In de geschiedenis zijn zulke rampen meerdere malen voorgekomen en het mag ongeloofwaardig klinken maar Nederland heeft zijn ontstaan eigenlijk te danken aan ramspoeden als deze. Kaarten van het prae-historische tijdvak tonen aan, dat Engeland aanvankelijk met het vasteland van Europa was verbonden. Door stormvloeden is de vorm van ons land gegroeid, zoals wij die nu kennen. Zo ongeveer eens per eeuw kwam een stormvloed voor, gelijk die welke heeft plaats gevonden in de nacht van Zaterdag op Zondag. Ze behoort tot het risico van de mensen, die leven in West-Nederland, dat voor een groot gedeelte beneden de waterspiegel ligt. De hoogteverhouding tussen water en land wordt langzaam ongunstiger en misschien moeten we in een nog ver af gelegen toekomst een gedeelte van ons land blijvend aan het water prijs geven. Dat is nu niet het geval. Er is zoveel spankracht en afweer ontwaakt, dat nauwelijks behoeft te wor-

den gedacht aan verlies van grond. Het verlies aan mensenlevens is wel onherstelbaar. Het is niet goed mogelijk om voor de geest te halen hoe gruwelijk het lot was van velen onzer landgenoten. Wie zich realiseert wat Nederland nu mist, heeft stellig het gevoel, dat een stuk van ons zelf is verloren gegaan. De aanblik van de hartverscheurende foto's of het lezen van de krantenberichten worden nog pijnlijker als men in de getroffen landstroken familie of kennissen heeft. Van de evacuatie van Walcheren weten we nog hoe ellendig het is als men het land moet ontruimen en nu moeten velen bovendien hun dierbare verwanten missen, alsmede hun bezit. Wie denkt aan het beeld van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee weet, dat Nederland een wond is toegebracht, die men nog lang zal zien. Mensen, land, vee, huizen en een belangrijke agrarische welvaartsbron zijn verloren gegaan. Het bezoek dat Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Wilhelmina en Hare Majesteit Koningin Juliana aan de getroffen gebieden hebben gebracht, heeft ons gehele volk verwarmd en de terugkeer van Prins Bernhard uit de Verenigde Staten om op te treden als voorzitter van het Rampenfonds was een symbool van de eensgezindheid.

Allerwegen werd spontaan gereageerd en onze streek is daarin zeker niet achtergebleven. Het is moeilijk om daarover iets te zeggen, maar spreker zal het toch doen. Hij zal daarbij sober zijn met woorden van dank en lof voor de werkers, omdat degenen die dat bijzondere werk verrichtten, daarom niet hebben gevraagd. De arbeid hier geleek een druppel op een gloeiende plaat, maar hij had toch resultaat. Het zal velen vergaan zijn als spreker. Op Zondagmorgen hoorde hij de berichten en zo kreeg hij de eerste indrukken van de ramp. Op die ochtend was er telefonisch contact met leden van het gemeentebestuur en met het bestuur van de Zaanse Gemeenschap. Er werd een kleine vergadering gehouden. Het kantoor aan de Stationsstraat werd geopend en voorbereidingen werden getroffen voor het houden van de collecte, die zo uitstekend is geslaagd. Bovendien werd contact opgenomen met Vlaardingen. Later op de dag kwam ook Texel in het nieuws. Om 22.30 uur werd aan Texel hulp aangeboden en om 23.45 uur vroeg het eiland 100 000 zakken. Na onderzoek bleken die verkrijgbaar te zijn bij de firma De Boer te Koog aan de Zaan. De politie en de Zaanse Gemeenschap werden ingeschakeld en om 5 uur waren 54 200 zakken onderweg. Later bleek dat dit voorlopig voldoende was. In de loop van de week zijn nog eens 50 000 zakken naar Texel gezonden. In de nacht van Zondag op Maandag werd door de Zaanse Gemeenschap een luisterdienst georganiseerd. Brandweertochten uit de Zaanstreek begaven zich met lichtaggaten naar Vlaardingen en Hellevoetsluis, hetgeen gedeeltelijk een vergeefse reis is geweest. De brandweren van Zandijk en Krommenie hebben in Hellevoetsluis goed werk verricht. Op Maandag werd verder gewerkt aan de voorbereiding van de collecte en aan de inzameling van goederen. Burgemeester en wethouders hebben Maandag vergaderd met de hulporganisaties, namelijk met de Zaanse Gemeenschap en de vrouwenverenigingen. Toen is ook gedacht aan hulpverlening aan de gemeente Ritthem, welke in 1945 eveneens door Zaanse Gemeenschap is geholpen. Er werd een telegram aan de burgemeester gezonden, waarin hulp werd aangeboden. De burgemeester van Ritthem antwoordde als volgt:

Naar aanleiding van Uw telegram van gisteren betreffende de door U

aangeboden hulp, bericht ik U, dat Uw geste door het gemeentebestuur hogelijk op prijs werd gesteld.

Inderdaad schein het Zondagmorgen omstreeks half vijf of door een catastrofale dijkbreuk de gehele gemeente een prooi der golven zou worden.

Gelukkig beperkte een en ander zich alleen tot een 7-tal gaten in de dijken, waardoor het water vrijelijk kon binnenstromen. Vele landerijen vooral de laaggelegen, zijn onder het zoute water komen te staan, hetgeen voor de structuur der gronden fnuikend is. Hetzelfde kan gezegd worden van enige tientallen h.a. aangeplant bos.

Alle veehouders zijn in de loop van Zondag met hun vee geëvacueerd, doch door een doeltreffende voorlopige dijkdichting kon reeds in de loop van Maandag worden meegedeeld, dat zij met hun vee konden terugkeren.

Ik ontveins mij niet, dat door omstandigheden buiten mijn toedoen de radioberichten omtrent de evacuatie van Ritthem tendentius waren.

Blijkbaar hebt U er uit opgemaakt, dat het hier een verschrikkelijke hel zou moeten zijn, doch gelukkig is dit niet het geval. Zo heeft de bebouwde kom geen druppel water gezien.

En nu mogen de landbouwers tijdelijk zijn geëvacueerd geweest, dit neemt niet weg, dat zij hun goederen gedeeltelijk hebben meegenomen en wederom hebben teruggebracht. Mensenlevens waren niet te betreuren.

Ook is geen vee verloren gegaan, evenmin als huishoudelijke artikelen meubilair enz. Wel hebben de mensen ontgezagelijk in angst geleefd en onder hoogspanning de evacuatie volvoerd, doch materiële hulp is gelukkig overbodig.

Het vorenstaande neemt intussen niet weg, dat U op zeer spontane wijze hulp aan de inwoners onzer gemeente toezegde, evenals U metterdaad vier jaar geleden onze diep getroffen bevolking op zo uitzonderlijke praktische en milddadige wijze met meubelen, ledikanten en matrassen hebt geholpen.

Wij hebben deze geste bijzonder gewaardeerd, die getuigt van warm medeleven met onze bevolking.

Niettemin is er geen reden om onze mensen met meubilair, huishoudelijke goederen, kleding, schoeisel enz. te bedelen, weshalve wij van Uw groots aanbod geen gebruik behoeven te maken. Dit klemt te meer omdat elders in de provincies Zeeland en Zuid-Holland hulp veel meer van node is.

Uiteraard kunnen wij geen oordeel vellen wat de toekomst ons zal brengen. Inmiddels mijn zeer grote erkentelijkheid voor Uw prachtig initiatief. Intussen tekent met beleefde groeten.

De burgemeester van Ritthem.

Op Maandag werd bovendien gewerkt aan het op papier gereedmaken van twee peletons van 4 brandweerauto's met motorkoeriers ten behoeve van pompwerk. Tot nu toe behoefden ze niet op te treden. Maandagavond passeerden 2 Zeeuwse mosselenscheepen de sluis. Ze werden aangehouden en gravitailleerd. De Zaanse Gemeenschap en het bedrijfsleven verleenden daarbij goede hulp, waardoor de Bruinisse 3 en de Bruinisse 67 voor een flinke waarde aan goederen konden meenemen. Des nachts werd opnieuw naar de berichten geluisterd. 's Maandags achtte het gemeentebestuur de tijd gekomen om de havenboot „De Zaan" gereed te maken en naar het noodgebied te doen vertrekken. Aanvankelijk bestond over deze hulpver-

lening enige verwarring, maar na contact tussen de havenmeester en marine-
autoriteiten kon de boot vertrekken. Alleen Dinsdag heeft ze al 100 mensen
geëvacueerd en later is de „Spes” met de havenboot in convooi gaan varen.
De lijst- en buscollecte bracht ongeveer f 50 000,— op, waarbij nog onge-
veer f 100 000,— komt wegens bijdragen van instellingen, organisaties en
bedrijven. De vele ingezamelde goederen zijn gedeeltelijk geladen in de
coaster „Stong”, die Zaterdag jongstleden een proefvaart had gemaakt. Dit
schip was gereed voor vertrek naar Antwerpen en het lag voor de hand dat
het dienstbaar werd gemaakt aan de hulpverlening. Van de geladen goe-
deren heeft het gemeentebestuur rekeningen ontvangen tot een bedrag van
ongeveer f 96 000,—, maar de waarde bedraagt wel f 150 000,—. Van de
meegenomen penicilline werd direct gebruik gemaakt. De levensmiddelen
en de kleding vonden al gedeeltelijk Woensdag hun bestemming. De bur-
gemeester van Vlissingen nam de zending in ontvangst en schreef naar aan-
leiding daarvan aan spreker de volgende brief:

Gaarne bevestig ik U bij deze de ontvangst van Uw brief van 3 dezer
afd. 1, nr. 1127, welke mij werd overhandigd door de Heren Voorthuizen en
Rigter, nadat zij volgens hun verklaring in de Buitenhaven alhier met de
Noorse kustvaarder „Stong” waren aangekomen. Aangezien hier ter stede
geen gebrek aan levensmiddelen en de andere aangevoerde goederen bestaat,
heb ik mij in verbinding gesteld met de Provinciale Commissaris van het
Rode Kruis te Middelburg en de Directeur van de Stichting „Zeeland” al-
daar, die het Rode Kruis bijstaat in de aanvoer en verdeling van de goe-
deren en die reeds van de zending op de hoogte bleek te zijn. Met het
Bureau van laatstgenoemde hebben de Heren Voorthuizen en Rigter ver-
volgens een bespreking gehad. De genoemde Provinciale Commissaris en
Directeur verklaarden mij na kennismaking van de lijst der goederen zeer
ingenomen te zijn met de aard en gevarieerde keuze der goederen.

In de roes, waarin vooral de met de Provinciale organisatie belaste
personen leven, acht ik het niet uitgesloten, dat U van hen geen of pas
een veel later bericht over de zending krijgt. Ik maak mij daarom bij deze
tot de tolk van de Zeeuwen, die van deze prachtige zending zullen profi-
teren, door U zeer hartelijk dank te zeggen en U te verzoeken de grote dank
van ons allen aan de gevers en organisatoren te willen overbrengen. Het
grote medeleven, waarvan ook deze zending weer blijk geeft, is voor ons
alleen een grote, ook morele, steun.

In mijn gemeente was reeds Maandagmiddag het water uit de onder-
gelopen oude binnenstad verdwenen, waar het op een groot aantal plaatsen
2.5 m. hoog heeft gestaan en bijna overal tot manshoogte. Wij hebben 3 do-
den te betreuren en enorme schade aan de strandboulevard en aan de win-
kels, die voor 90% in de binnenstad gevestigd zijn. Al zien we met vrees
de springvloed van half Februari tegemoet, we hopen met de herstelwerk-
zaamheden aan de zeewering dan zo ver gevorderd te zijn, dat geen gevaar
meer dreigt. Inmiddels zijn we in het licht van wat elders is gebeurd gaan
beseffen, dat wij er zeer genadig zijn afgekomen.

Burgemeester van Vlissingen,

R. KOLFF.

Het blijkt wel, dat de zending waarover van te voren overleg was ge-
pleegd met de provinciale autoriteiten van Zeeland, een goede ontvangst
heeft gevonden. Woensdag van 12.00 uur af is men bezig geweest met het
uitrusten van de „Spes” als moederschip met 12 vletten. Het schip is
’s nachts om 1.30 uur vertrokken onder leiding van de havenloods, de heer
Hekman. Een grote hoeveelheid onmisbare materialen werd meegegeven.
De „Spes” vaart nu samen met de havenboot aan de Noordzijde van Schou-
wen-Duiveland. In dezelfde nacht werd de „Trots Alles” van schipper
Boersma bij de firma De Boer geladen met 123 000 zakken. Het vertrok op
verzoek van de Provinciale Waterstaat naar St. Philipsland. Ook naar Zie-
rikzee, Wemeldinge en Kortgene zijn zakken gestuurd. Het totaal aantal
bedraagt 550.000. Donderdag is met hulp onderweg van Vlaardingen een
lichtaggreaat naar Ouddorp gezonden, waardoor in deze kleine gemeente
een volledige dorpsverlichting tot stand kon komen. De resterende ingeza-
melde goederen zijn op verzoek naar Het Rode Kruis gezonden, dat zeer
veel waardering had voor de wijze van sortering en verpakking. Van de
afdeling Zaanland van Het Rode Kruis zijn 4 ambulances vertrokken.

Vele verenigingen en personen hebben zich verdienstelijk gemaakt bij
de arbeid die spreker heeft opgesomd en bij andere arbeid die spreker niet
heeft genoemd. De meest actieve personen vond men wel in het bestuur
van de Zaanlandse Gemeenschap en verder noemt spreker Het Rode Kruis,
vrouwenverenigingen, vele ambtenaren, de collectanten, de inzamelaars, de
studenten, de bedrijven, de bezitters van vaartuigen, de havendienst, de
bootwerkers, de levensmiddelenfabrikanten en al degenen uit de burgerij,
die geld en goederen schonken. Een ieder heeft het prettig gevonden iets
te kunnen doen. Zoals gezegd bracht de collecte ongeveer f 152 000,— op.
Het zal de raad interesseren dat het gemeentepersoneel, dat door burge-
meester en wethouders in de gelegenheid gesteld is om bijdragen in drie
maanden of 13 weken te betalen, ruim f 15 000,— bijeen bracht, hetgeen
een goed resultaat is voor deze niet zo draagkrachtige groep.

Tegenover deze inkomsten staan uitgaven, die, voor zover tot nu toe
bekend, al f 107 000,— bedragen. Een voorziening daarvoor is nodig.
Burgemeester en wethouders gaan er van uit, dat de organen van
de waterstaat de goedkoop geleverde zandzakken zullen betalen, hoewel
daarover nog geen zekerheid bestaat. Voor dit alles is het tweede deel van
het besluit nodig, dat de raadsleden voor zich hebben. Het luidt: de gemeen-
te garandeert te doen zijn voor de betaling der uitgaven, die onder verantwoor-
delijkheid van burgemeester en wethouders gedaan zijn ten behoeve van
de hulpverlening aan de door de watersnood getroffen gebieden en daar-
voor een nader te bepalen bedrag ter beschikking van burgemeester en
wethouders te stellen.

Als te zijner tijd alles duidelijk is en op grond van dit artikel de ver-
schillende leveringen zijn betaald, kan aan de verschillende organen om
terugbetaling worden gevraagd. Burgemeester en wethouders menen, dat
zij de raad daarnaast een gift groot f 50 000,— moeten voorstellen.

Er kan nog gevraagd worden, wat verder moet worden gedaan. Dan
is er in de eerste plaats de adoptie. De Vereniging van Nederlandse Ge-
meenten heeft aan de gemeentebesturen geschreven om in deze niet zelf-
standig te handelen. Er is contact geweest tussen enkele Noordhollandse
burgemeesters en er is gedacht aan het adopteren door deze provincie van

een gebied, dat bij Noordholland past en dat de draagkracht niet te boven gaat. Het spreekt vanzelf, dat Zaandam dan mee doet en burgemeester en wethouders zullen de raad er nader over inlichten. Als straks de dijken zijn gedicht en de mensen terugkeren zal er zeker een tweede actie nodig zijn en verder moet men paraat blijven om te kunnen voldoen aan hetgeen nog wordt gevraagd. Noordholland komt niet voor evacuatie in aanmerking.

Als men weleens bij Scharendijke op de dijk heeft gestaan, en gezien heeft dat de nok van de daken daar lager is dan de kruin van de dijk, heeft men zich wel afgevraagd hoe daar jaren lang mensen geleefd en gewerkt hebben. Het water in de Zeeuwse stromen is moeilijk te beteugelen. De klassieke methode van dijklegging is er ontoereikend. In de kranten ziet men nu kaarten waarop de meeste zeegaten zijn afgedamd. De eerste proef bij de Brielse Maas heeft het ditmaal uitgehouden. Men moet wel bedenken, dat het werk bij de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden veel moeilijker is dan bij de Wieringermeer of de Noordoostpolder. Het maken van de Afsluitdijk heeft ook veel tijd en geld gekost. In een bijeenkomst ten gemeentehuize heeft de vorige minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting gisteravond gezegd, dat de opbouw van hetgeen verloren is gegaan of vernield de kracht van Nederland allerminst te boven zal gaan. Moge ons volk dan als altijd samenwerken om de moeilijkheden te boven te komen. Spreker stelt voor een besluit te nemen overeenkomstig het aangeboden ontwerp.

De heer Dorjee zegt, dat al hetgeen men over de radio en via de kranten van de ramp heeft gehoord een diepe indruk op ons gehele volk heeft gemaakt. Het voelt zich begaan met het leed, dat het leed is van geheel ons volk. Spreker is als oudste raadslid door de andere raadsleden verzocht om het woord te voeren en hij voelt zich de tolk van heel de burgerij als hij zijn dankbaarheid uit over hetgeen ook in Zaandam is gedaan om de noden te leningen. Het is goed, dat de voorzitter een opsomming heeft gegeven van het werk dat is verricht en namens de burgerij brengt spreker hulde aan al degenen die hun medewerking hebben verleend. Spreker deelt burgemeester en wethouders mede dat de raad eenparig heeft besloten met het voorstel in te stemmen. De raadsleden geven hun steun en hun goedkeuring in de hoop, dat ook de voorgestelde bijdrage er toe moge bijdragen dat de wederopbouw slaagt en dat het leed zoveel mogelijk wordt verzacht.

Zonder hoofdelijke stemming wordt een besluit genomen overeenkomstig het aangeboden ontwerp.

3- De voorzitter sluit de vergadering.